

Rechtbank Amsterdam 9 september 2009

Vonnis in de zaak van

1. de vennootschap onder firma Edgard Vermaas Transport, gevestigd te Haaften,
2. Adriaan Gerrit Vermaas, wonende te Haaften,
3. Adriaan Jan Vermaas, wonende te Haaften, eisers, advocaat mr. A.J. Aldenhoven,

tegen

de stichting Stichting Radio Nederland Wereldomroep, gevestigd te Hilversum, gedaagde, advocaat mr. J.P. van den Brink.

Partijen zullen hierna Vermaas c.s. en Wereldomroep genoemd worden.

1. De procedure

- 1.1. Het verloop van de procedure blijkt uit:
 - het tussenvonnis van 28 januari 2009
 - het proces-verbaal van comparitie van 6 mei 2009.
- 1.2. Ten slotte is vonnis bepaald.

2. De feiten

2.1. Vermaas c.s. exploiteert een transportbedrijf dat zich met name richt op vervoer van goederen over de weg van Nederland naar Italië en omgekeerd.

2.2. Wereldomroep zendt via de korte golf een radioprogramma uit, genaamd 'Onderweg', dat zich richt op Nederlandse vrachtwagenchauffeurs in Europa. Het programma biedt informatie over de situatie op de wegen en bestaat voor een groot deel uit bijdragen van luisteraars, bijvoorbeeld met nieuws over verkeerssituaties of andere transportgerelateerde informatie en verzoekjes.

2.3. Op 8 juli 2008 werd in het programma 'Onderweg' een sms-bericht van een luisteraar voorgelezen: 'En dan was het gisteravond ook nog heel gezellig met Jonny Walker en de zes chauffeurs van Edgard Vermaas, die door inkrimping op staart zijn gekomen. Welkom bij Van Doesburg.' Daaraan werd door de presentator het volgende toegevoegd: 'Dat is collegialiteit zegt Don Fredrik. Nou, we zelden het al we hebben behoefte aan collegialiteit op de weg natuurlijk. Want het is al... ja, dat is vaak ver te zoeken. Dit is dus erg mooi, het ene bedrijf houdt ermee op en het andere bedrijf neemt mensen over, dat vind ik hartstikke leuk.'

2.4. Aan het eind van de middag van 8 juli 2008 ontvingen de makers van het programma een e-mail van een andere luisteraar, die meldde dat de inhoud van het voorgelezen sms-bericht onjuist was. In de uitzending van 9 juli 2008 heeft de presentator het volgende meegedeeld:

D'r is gisteren iets gemeld in de uitzending, en Erik van der Bijl, oftewel 'Olandese Volante' uit Zaltbommel, uh, die was daar heel erg geschokt door. Hij legt de fout niet zozeer bij ons, want iemand heeft het bericht opgestuurd en ja, wij zijn uiteindelijk ook een soort van doorgeeftuik, zo kun je eigenlijk wel zeggen. Uhm, hij zegt: ik werd vanmorgen, en dat was dus gisteren, door 2 collega's gebeld die helemaal perplex waren van het bericht dat Gijs van Doesburg Edgard Vermaas zou hebben overgenomen. Dat is absoluut niet waar, staat er met koeienletters, dikke koeienletters zelfs, en op dit moment was het ook zeer ongepast. Omdat uh maandag dus onze collega en vriend Ton Bambacht is gecremeerd. We hebben daar aandacht aan besteed natuurlijk in de uitzendingen van Onderweg. En daarbij was Edgard zelf dus ook aanwezig, samen met nog enkele ex-chauffeurs, en Ton reed de laatste drie-en-een-half jaar bij ons, dus bij Van Doesburg. Maar daarvoor heeft hij ongeveer zes jaar bij Edgard gereden. We waren het er gisteren met z'n allen over eens dat het een erg mooi en goed afscheid was en dat er zoveel collega's en vrienden en bekenden van onderweg toch afscheid kwamen nemen van Ton. D'r stonden zelfs enkele vrachtwagens voor het crematorium. Dus om een lang verhaal kort te maken, welke onverlaat, en dat zeg ik zelf ook een beetje boos dan, welke onverlaat denkt grappig te zijn met dit bericht, want je hebt het hartstikke mis d'r mee. Met in iedere geval een vriendelijke groet, dankjewel Erik, Erik van der Bijl dus, 'Olandese Volante'. Ja, als je meent dat soort grappen uit te moeten halen, wij kunnen het van tevoren niet controleren, maar je maakt er

om te beginnen geen vrienden mee. En zoals je wellicht weet, checken wij toch altijd achteraf eventjes wie eventueel zo'n bericht heeft opgestuurd en, ehm, berichten die voortaan van dat telefoonnummer komen worden dan ook niet meer voorgelezen. Ik kan je rustig zeggen, we hebben hier een kleine zwarte lijst aan de muur hangen en er zijn een paar nummers van mensen die soms dermate grof of kwetsend uit de hoek komen dat hun berichten gewoon niet meer voorgelezen worden in de uitzending. Dus, ik ga hier nog wel eventjes achteraan, Erik van der Bijl, misschien is het wel gewoon een fout geweest van iemand en eh, ja, zit die er nu ook ongelooflijk van te balen, maar eh, we gaan in ieder geval eventjes kijken wie het geweest is. Dan ga ik door naar de volgende,...

2.5. Bij brief van 16 juli 2008 heeft de raadsman van Vermaas aan Wereldomroep laten weten dat Vermaas de mededelingen in het radioprogramma 'Onderweg' op 8 juli 2008, die zijn verspreid zonder deze eerst te controleren, onrechtmatig acht en heeft hij Wereldomroep aansprakelijk gesteld voor de ten gevolge van de uitzending door haar geleden materiële en immateriële schade.

2.6. Partijen hebben nadien met elkaar gecorrespondeerd, maar zijn niet tot een oplossing van hun geschil gekomen.

3. Het geschil

3.1. Vermaas c.s. vorderen om bij vonnis, voor zoveel mogelijk uitvoerbaar bij voorraad:

1. te verklaren voor recht dat Wereldomroep aansprakelijk is voor de door Vermaas c.s. geleden en nog te lijden schade ten gevolge van de door Wereldomroep op 8 juli 2008 gepleegde onrechtmatige daad, alsmede
2. Wereldomroep te veroordelen tot betaling van een vergoeding van de door Vermaas c.s. als gevolg van het onrechtmatig handelen van Wereldomroep geleden en nog te lijden schade, zulks nader op te maken bij staat en te vereffenen volgens de wet, alsmede tot betaling van EUR 25.000,00 aan Vermaas c.s. bij wege van voorschot op de door Vermaas c.s. geleden en nog te lijden schade, met veroordeling van Wereldomroep in de kosten van deze procedure.

3.2. Vermaas c.s. stellen dat Wereldomroep, door het onjuiste bericht over inkrimping, ontslag van chauffeurs en bedrijfsbeëindiging via de korte golf wereldwijd te verspreiden jegens Vermaas c.s. een onrechtmatige daad heeft gepleegd en derhalve gehouden is de door, Vermaas c.s. als gevolg daarvan geleden en te lijden materiële en immateriële schade te vergoeden.

3.3. De materiële schade bestaat volgens Vermaas c.s. uit het verlies van klanten en opdrachten, het veel moeilijker kunnen verwerven van nieuwe klanten en nieuwe opdrachten, alsmede ook in de toekomst van nieuwe chauffeurs voor het bemannen van de vrachtwagens. De immateriële schade bestaat met name uit aantasting van de goede naam en faam van Vermaas c.s.

3.4. Wereldomroep voert verweer. Op de stellingen van partijen wordt hierna, voor zover van belang, nader ingegaan.

4. De beoordeling

4.1. Op grond van artikel 10 Verdrag tot bescherming van de mens en de fundamentele vrijheden (EVRM) staat het een omroep in beginsel vrij om uitingen van luisteraars openbaar te maken via de radio. Dit artikel beschermt niet alleen meningen, maar ook allerlei vormen van informatie.

4.2. Een vordering tot schadevergoeding wegens onrechtmatige daad vormt een repressieve beperking van de uitingsvrijheid. Of een dergelijke beperking in overeenstemming is met artikel 10 EVRM, hangt af van de verdere toetsing. Lid 2 van artikel 10 EVRM bepaalt onder welke omstandigheden aan het recht op uitingsvrijheid beperkingen gesteld mogen worden. Een dergelijk recht kan slechts worden beperkt indien dit bij de wet is voorzien en noodzakelijk is in een democratische samenleving, bijvoorbeeld ter bescherming van de goede naam en de rechten van anderen.

4.3. Van een beperking die bij de wet is voorzien is sprake, wanneer de uitlating over Vermaas c.s. in het door Wereldomroep op 8 juli 2008 uitgezonden programma 'Onderweg' onrechtmatig is in de zin van artikel 6:162 van het Burgerlijk Wetboek (BW). Voor het antwoord op de vraag of dat het geval is, dienen de wederzijdse belangen te worden afgewogen en daarbij moeten alle omstandigheden van het geval in aanmerking worden genomen.

4.4. Het belang van Vermaas is er in gelegen dat zij recht hebben op bescherming van eer en goede naam. Het belang van Wereldomroep is daarin gelegen dat zij zich vrijelijk wil kunnen uitlaten over kwesties die luisteraars (in dit geval de doelgroep chauffeurs) raken en in de gelegenheid wil blijven dit in de vorm van het uitzenden van bijdrage van luisteraars aan het publiek aan te bieden.

4.5. Bij de beoordeling van de vorderingen van Vermaas c.s., ziet de rechtbank zich dan ook allereerst voor de vraag gesteld of Wereldomroep onrechtmatig heeft gehandeld jegens Vermaas c.s. Onomstreden, want door Wereldomroep niet dan wel onvoldoende betwist, is dat het in de uitzending van 8 juli 2008 voorgelezen sms-bericht en de daaraan toegevoegde opmerking van de presentator inhoudelijk onjuist zijn. Anders dan daarin is gezegd, zijn er bij het transportbedrijf Vermaas niet 6 chauffeurs door inkrimping op straat gekomen, is het bedrijf van Vermaas er niet mee opgehouden en heeft het bedrijf van Van Doesburg geen chauffeurs overgenomen van Vermaas. Die onjuistheid alleen maakt echter nog niet dat Wereldomroep met de uitzending onrechtmatig heeft gehandeld jegens Vermaas c.s. Ook het achterwege laten van 'wederhoor', betekent nog niet dat daarmee het onrechtmatig handelen van Wereldomroep een gegeven is. Ter beoordeling is, of de uitzending van het sms-bericht door Wereldomroep in strijd is met de maatschappelijke zorgvuldigheid.

4.6. Vermaas c.s. beschouwen de in de gewraakte uitzending gedane mededeling als pure uitingen van kwaadsprekerij ten nadele van hen. Zij stellen dat hun goede naam en faam is aangetast. De tamtam van het chauffeurscircuit deed volgens hen onmiddellijk zijn werk en binnen de kortste keren gonsde het overal dat het slecht ging met het bedrijf Vermaas. Wereldomroep had de informatie voor uitzending bij Vermaas c.s. behoren te verifiëren.

4.7. Wereldomroep betwist dat er sprake is geweest van kwaadsprekerij. Zij wijst erop dat het hier om een bericht van een luisteraar ging, dat ook als zodanig werd gepresenteerd. Wereldomroep heeft het bericht niet tot het hare gemaakt. Het was voor de luisteraar dus steeds duidelijk dat het geen nieuwsbericht betrof dat op basis van onderzoek van de omroep tot standwas gekomen, aldus steeds Wereldomroep.

4.8. Informatie als de onderhavige, afkomstig van een luisteraar, leent zich volgens Wereldomroep, mede gelet op het karakter van de uitzending, niet voor wederhoor. Het ging hier niet om een ernstige beschuldiging. Er was geen reden te twijfelen aan de goede bedoeling en de juistheid van het ogenschijnlijk onschuldige sms-bericht, zo meent Wereldomroep.

4.9. Wereldomroep erkent dat zij inhoudelijk eindverantwoordelijk is voor het programma 'Onderweg'. Zij meent echter dat haar, mits zij in geval van een klacht zorgvuldig handelt, niet te verwijten valt en dat ook niet valt uit te sluiten dat in een uitzonderingsgeval misbruik van haar podium wordt gemaakt. Volgens Wereldomroep kan zij slechts in bijzondere omstandigheden aansprakelijk zijn voor dergelijk misbruik door participerende luisteraars. Wereldomroep wijst op de zorgvuldigheid die zij in acht heeft genomen, zodra de melding binnenkwam dat het bericht onjuist was.

4.10. De rechtbank acht voor haar beoordeling het karakter van het radioprogramma 'Onderweg' van belang. Het gaat om een radioprogramma dat een podium biedt aan luisteraars – voornamelijk vrachtwagenchauffeurs – om informatie aan elkaar door te geven, met als doel het dienen van de onderlinge collegialiteit. Collega's helpen elkaar zo snel en veilig mogelijk bij hun bestemming te komen. In dit kader worden bijdragen van luisteraars of verzoekjes om een liedje te draaien voorgelezen, welke doorgaans per sms-bericht of e-mail binnenkomen.

4.11. Dit betekent overigens niet dat Wereldomroep geen enkele verantwoordelijkheid draagt voor de uitzending van berichten van luisteraars. Als de inhoud van het bericht daartoe aanleiding geeft, bijvoorbeeld indien er een gegronde reden is om aan het waarheidsgehalte van het bericht te twijfelen dan wel wanneer dit beschuldigende, grievende, of anderszins diffamerende uitingen bevat, mag in het kader van zorgvuldige berichtgeving van de redactie worden verwacht dat zij enig onderzoek doet naar de feiten dan wel in het bericht genoemde derden om een weerwoord vraagt. Tevens mag worden verwacht dat Wereldomroep na te hebben kennisgenomen van onjuistheden in berichten deze zo spoedig mogelijk rectificeert.

4.12. In het onderhavige geval kon er naar het oordeel van de rechtbank bij de luisteraars naar het programma geen twijfel bestaan over

de herkomst van het bericht. Er is in de uitzending immers duidelijk gemaakt dat het bericht afkomstig was van een luisteraar. De presentator heeft het weliswaar voorzien van commentaar, maar daarmee nog niet tot het zijne c.q. dat van Wereldomroep gemaakt. Het was overduidelijk geen nieuwsbericht.

4.13. Het bericht bevatte naar het oordeel van de rechtbank geen uiting die, mede gezien in de context van het radioprogramma 'Onderweg', noopte tot nader onderzoek. De aard en inhoud van het bericht gaven geen aanleiding om te twijfelen aan het waarheidsgehalte daarvan. Het is geen bericht dat Wereldomroep alvorens het in de uitzending voor te lezen, uit oogpunt van zorgvuldigheid had moeten verifiëren bij Vermaas c.s. De nadruk van het bericht lag inuners niet zozeer op de bedrijfseconomische toestand van het bedrijf Vermaas, maar op de gezellige avond die de verzender van het bericht had gehad met de chauffeurs van Vermaas, en de collegialiteit die daarbij tentoon werd gespreid.

4.14. Het bericht bevat bovendien geen beschuldigingen en is niet grievend ten aanzien van Vermaas c.s. Het standpunt van Vermaas c.s. dat hier sprake is van kwaadsprekerij door Wereldomroep, deelt de rechtbank niet. Het commentaar dat de presentator gaf bij het bericht is achteraf gezien ongelukkig, maar kan evenmin als het sms-bericht zelf als kwaadsprekerij worden aangemerkt. Dat Wereldomroep met de uitzending jegens klager journalistiek onzorgvuldig heeft gehandeld, kan daarom niet worden gezegd.

4.15. Wereldomroep heeft, zodra ze op de hoogte raakte van de onjuistheid van het uitgezonden bericht, dit in de eerstvolgende uitzending ruimhartig gerectificeerd. Dit getuigt van zorgvuldigheid ten aanzien van de berichtgeving met betrekking tot Vermaas c.s.

4.16. De rechtbank komt op grond van bovenstaande overwegingen, met afweging van de wederzijdse belangen, dan ook tot de conclusie dat onder de geschetste omstandigheden van onrechtmatig handelen van Wereldomroep jegens Vermaas c.s. geen sprake is. De gevorderde schadevergoeding zal dan ook op die grond reeds worden afgewezen. Aan bespreking van de overige werven van Wereldomroep komt de rechtbank niet meer toe.

4.17. Vermaas zal als de in het ongelijk gestelde partij in de proceskosten worden veroordeeld. De kosten aan de zijde van Wereldomroep worden begroot op:

vast recht	EUR	550,00
salaris advocaat		1.158,00 (2 punt x tarief EUR 579,00)
Totaal	EUR	1.708,00

5. De beslissing

De rechtbank

5.1. wijst de vorderingen af,

5.2. veroordeelt Vermaas in de proceskosten, aan de zijde van Wereldomroep tot op heden begroot op EUR 1.708,00;

5.3. verklaart dit vonnis wat de kostenveroordeling betreft uitvoerbaar bij voorraad;

Dit vonnis is gewezen door mr. I.H.J. Konings en in het openbaar uitgesproken op 9 september 2009.

Noot

Dylan Griffiths

In deze tijden van – veronderstelde – ‘gezagscrisis bij de rechterlijke macht’,¹ die mede het gevolg zou zijn van slecht gemotiveerde rechterlijke uitspraken, kan het geen kwaad er bij stil te staan dat het ook vaak wél goed gaat. Eisers in de procedure die heeft geleid tot het hierboven afgedrukte vonnis zullen vermoedelijk nog steeds vinden dat hen ‘onrecht’ is aangedaan, maar zij hebben niets te klagen over de door de rechtbank geleverde inspanning om – in begrijpelijke taal – uiteen te zetten waarom dat onrecht in ieder geval geen vordering jegens de Wereldomroep oplevert.

De zaak gaat over de vraag hoe ver de verantwoordelijkheid van een omroep strekt om de juistheid van een sms-bericht te verifiëren, alvorens dat bericht in een radio uitzending wordt voorgelezen. Hier ging het om een sms-bericht waarin werd gesuggereerd dat het transportbedrijf van eisers (Vermaas) in verband met ‘inkrimping’ mensen had ontslagen en dat die mensen door een concurrent in dienst waren genomen. De presentator had het bericht voorgelezen maar vervolgens kreeg de Wereldomroep een e-mail van een luisteraar die meedeelde dat het sms-bericht nergens op sloeg. Die e-mail is de volgende dag door de Wereldomroep voorgelezen bij wijze van rectificatie. Vermaas stelt dat zij (niettemin) schade heeft geleden als gevolg van openbaarmaking van de suggestie dat haar bedrijf in moeilijkheden verkeert, en stelt de Wereldomroep aansprakelijk.

De rechtbank begint, zoals het hoort in zaken waarin een beperking van de uitingsvrijheid wordt gevorderd, bij artikel 10 EVRM en roept in herinnering dat dat artikel niet slechts meningen beschermt maar ook (feitelijke) informatie. Na een korte uiteenzetting van het toetsingskader van artikel 10 lid 2 EVRM en de uitwerking van de zorgvuldigheidnorm van artikel 6:162 BW in uitingszaken, volgt dan een heldere toepassing van het recht op de feiten. Die behoeft geen toelichting zodat ik de lezer verwijs naar het vonnis. Ik verwijs verder naar de in het vorige nummer verschenen ‘Kroniek Persrecht 2006-2009’, waarin Van den Brink en Volgenant deze uitspraak plaatsen in de context van de jurisprudentie van de afgelopen jaren over de zorgplicht van beheerders van internetfora.

De rechtbank concludeert dat de Wereldomroep niet onrechtmatig heeft gehandeld jegens Vermaas, zodat niet voldaan is aan de eerste voorwaarde die artikel 10 lid 2 EVRM stelt aan beperkingen van de uitingsvrijheid, namelijk dat die voorzien moeten zijn bij wet. Me dunkt dat Vermaas mogelijk wél een vordering heeft op degene die het onjuiste sms-bericht aan de Wereldomroep stuurde. Uit de uitspraak valt niet op te maken of Vermaas de Wereldomroep heeft gezocht de identiteit van die verzender (althans diens o6-nummer) te onthullen, maar ik vermoed van niet omdat het voor de hand ligt dat de rechtbank hier dan aandacht zou hebben besteed. Nogal zuur voor Vermaas, maar niet ondenkbaar, is dat de Wereldomroep een dergelijk verzoek op goede gronden zou kunnen afwijzen met een beroep op bronbescherming. Het was aardig geweest te zien hoe de rechtbank zou zijn omgegaan met de – vermoedelijk dus hypothetische – casus waarin Vermaas de Wereldomroep aansprakelijk stelt, nadat een verzoek om informatie over de verzender van het sms-bericht is afgewezen.

Nr. 33 OPTA/Pretium

Voorzieningenrechter Rechtbank Haarlem 16 juli 2009

Vonnis in kort geding van 16 juli 2009 in de zaak van

het College van de Onafhankelijke Post en Telecommunicatie Autoriteit, gevestigd te Den Haag, eiseres in conventie, verweerster in reconventie, advocaat mr. F.W. Bleichrodt te Den Haag,

tegen

de besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid Pretium Telecom BV, gevestigd te Haarlem, gedaagde in conventie, eiseres in reconventie, advocaat mrs. D.P. Kuipers en M.J. Geus te Den Haag.

Partijen zullen hierna de OPTA en Pretium genoemd worden.

1. De procedure

[...]

2. De feiten

[...]

2.3. Op 29 september 2008 heeft een uitzending plaatsgevonden van het televisieprogramma Radar. Tijdens die uitzending zijn opnamen vertoond die met een verborgen camera zijn gemaakt in een callcenter. Aan de orde is een training van nieuwe callcentermedewerkers om telefoonabonnementen voor Pretium telefonisch te verkopen. [...]

2.4. Bij brief d.d. 2 oktober 2008 heeft de advocaat van de OPTA aan Pretium onder meer het volgende geschreven:

De cursusleider [de medewerker als bedoeld in 2.3] doet het in de bedoelde telefonische verkoopgesprekken voorkomen alsof OPTA namens Pretium Telecom de abonnements- en gesprekstarieven heeft vastgesteld. Die voorstelling van zaken is onjuist.

[...]

Met de geciteerde overwegingen wordt misbruik gemaakt van de naam van de OPTA als toezichthouder en wordt aldus onrechtmatig jegens de OPTA gehandeld. Het College van de OPTA houdt Pretium Telecom voor die onrechtmatige daad op grond van art. 6:162 BW en/of art. 6:171 BW aansprakelijk.

Het College van de OPTA verzoekt en [...] sommeert u ervoor zorg te dragen dat Pretium Telecom, inclusief de door haar ingeschakelde callcentermedewerkers, zich in het vervolg onthoudt van zaken van elke uitlating en/of suggestie inhoudende dat (het College van de) OPTA namens Pretium Telecom enige bemoeienis heeft (gehad) bij het aanbieden van diensten door Pretium Telecom en/of (het College van de) OPTA enige bemoeienis heeft gehad bij het vaststellen van tarieven van Pretium Telecom.

2.5. In reactie daarop heeft de advocaat van Pretium bij brief d.d. 6 oktober 2008 aan de OPTA laten weten dat de bij het betreffende telemarketingbedrijf getoonde gang van zaken van Pretium betreft volstrekt onacceptabel is en dat dat ook geldt voor de uitlatingen van de medewerker omtrent de bemoeienis van de OPTA. Volgens Pretium heeft het desbetreffende telemarketingbedrijf gehandeld in strijd met het door Pretium voorgeschreven callscript. Pretium bevestigt dat zij erop toe ziet en zal blijven zien dat de door haar ingeschakelde telemarketingbedrijven uitsluitend het door Pretium vastgestelde script gebruiken en dat callcentermedewerkers van de door haar gebruikte telemarketingbedrijven zich onthouden van elke uitlating en/of suggestie inhoudende dat de OPTA namens Pretium enige bemoeienis heeft (gehad) bij het aanbieden van diensten door Pretium en/of dat de OPTA enige bemoeienis heeft gehad bij het vaststellen van tarieven van Pretium.

2.6. In de uitzending van het televisieprogramma Kassa d.d. 4 april 2009 is aandacht besteed aan de wijze waarop Pretium klanten werft en is onder meer een deel van het volgende gesprek te beluisteren tussen een callcentermedewerker (hierna: C) die belt namens Pretium en een beoogde klant (hierna: K):

K: Maar u bent wel Pretium?

C: Ja, ik ben Pretium. Wij nemen het administratieve gedeelte van de KPN over.

K: Dat is echt zo?

¹ Hoofdredactioneel commentaar NRC Handelsblad 6 november 2009.